

Завдання I етапу
Всеукраїнської учнівської олімпіади з української мови та літератури
2025/2026 н. р.

08.11.2025

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ
9 клас
I тур (українська мова)

I. Творча робота

Особливості формального (аргументованого) есе

1. Будова: теза, аргументи, приклади, оцінювальні судження, висновки.
2. Ґрунтовність викладу, наявність позиції автора.
3. Обсяг: 1–2 сторінки тексту (120–200 слів).

Для написання формального есе відводять від 20-ти до 45-ти хвилин.

Критерії оцінювання есею

Рівні	Бали	Кількість і види помилок		
		Зміст	Мовне оформлення	
			I + V	Л + Г + Ст.
I	1	Окремі речення	15–16 і >	9–10
	2	Окремі фрагменти	13–14	
	3	Менше ніж ½ норми	11–12	
II	4	7	9–10	7–8
	5	6	7–8	
	6	5	5–6	
III	7	4	4	4–6
	8	3	3	
	9	2	1 + 1 (негр.)	
IV	10	1	1	3
	11	–	1 (негр.)	2
	12	–	–	1

Загальний бал = середнє арифметичне балів за зміст та мовне оформлення.
Якщо частка не є цілим числом, то вона заокруглюється в бік більшого числа.

Мовне оформлення = середнє арифметичне двох балів (за кількістю орфографічних та пунктуаційних помилок; лексичних, граматичних і стилістичних помилок):

I + V – орфографічні і пунктуаційні помилки.

Л + Г + Ст. – лексичні, граматичні і стилістичні помилки.

У підрахунку помилок:

- дві негрубі помилки слід вважати за одну;
- повторювані – за одну;

- однотипні – на одне правило, але в різних словах – різні помилки;
- п'ять виправлень – одна помилка.

Есей має бути написаний охайно.

Вимоги до змісту

10–12 балів

Глибоке розуміння теми, відповідність тексту її формулюванню; наявність неординарних власних думок, їх логічна аргументація; неординарна або ж струнка класична побудова тексту; багатство словникового запасу; образне мислення; стильова єдність есею.

7–9 балів

Тему розкрито аргументовано й максимально повно; наявність власних думок, їх аргументація; неординарна або ж струнка класична побудова тексту; відносно багатство словникового запасу; схильність до образного мислення; відносна стильова єдність есею.

4–6 балів

Посереднє розуміння теми; наявність власного ставлення до предмета зображення; відносно струнка побудова тексту; середній рівень словникового запасу; наявність поодиноких зразків образного мислення; відносна стильова єдність есею.

1–3 бали

Змістова невідповідність есею формулюванню його теми; порушення стрункої побудови тексту; рівень словникового запасу нижчий від середнього; відносна стильова єдність есею; наявні окремі фрагменти чи речення.

0 балів

Есей не написано.

Після есею пронумеровано й записано такі синтаксичні конструкції:

- 1) просте речення з прислівниками вищого й найвищого ступенів;
- 2) просте двоскладне речення з дієприкметниковим зворотом;
- 3) складносурядне речення з двох частин, поєднаних єднальним сполучником, перед яким не ставите жодного розділового знака.

Правильно виконане завдання – 3 бали.

КРИТЕРІЙ: 12 б зміст / грамотність + 5 б приклади з літератури + 3 б синтаксичні конструкції = 20 балів.

(20 балів)

Завдання I етапу
Всеукраїнської учнівської олімпіади з української мови та літератури
2025/2026 н. р.

08.11.2025

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ І ВІДПОВІДІ
9 клас
I тур (українська мова)

I. Творча робота.

Напишіть есей на одну із запропонованих тем, додавши приклади з української літератури (орієнтований обсяг – до 2 сторінок). Використайте власний текст і через рядок після творчої роботи сконструюйте й запишіть, пронумерувавши, такі синтаксичні одиниці:

- 4) просте речення з прислівниками вищого й найвищого ступенів;
- 5) просте двоскладне речення з дієприкметниковим зворотом;
- 6) складносурядне речення з двох частин, поєднаних єднальним сполучником, перед яким не ставите жодного розділового знака.

«Погане – справді вмира. А хороша людина переходить у пам'ять» (Борис Олійник).

«Найважче боротися із самим собою».

(20 балів)

II. Синтаксичний аналіз речення

Виконайте синтаксичний розбір речення (підкресліть члени речення, дайте загальну характеристику синтаксичній конструкції), надпишіть частини мови, подайте схему, поясніть уживання розділових знаків.

Багато бачив я країв, та отчий дім з тополею, мов зіронька, мені світив (І. Нехода).

(15 балів)

КРИТЕРІЇ

Правильно підкреслені головні члени речення – 2 бали.

Правильно підкреслені другогрядні члени речення – 4 бали.

Правильна характеристика речення – 3 бали.

Правильно названі всі частини мови – 2 бали.

Правильно побудована структурна схема – 2 бали

Правильне пояснення розділових знаків – 2 бали.

ОРІЄНТОВНА ВІДПОВІДЬ:

Багато – додаток, *бачив* – присудок, *я* – підмет, *країв* – додаток, *отчий* – означення, *дім* – підмет, *з тополею* – означення, *мов зіронька* – обставина, *мені* – додаток, *світив* – присудок.

Структурна схема: [1 ...], та [2 ... ,...,].

Речення розповідне, неокличне, складне, складається з 2-х частин, складносурядне з протиставним зв'язом.

I – просте, двоскладне, повне, поширене, неускладнене.

II – просте, двоскладне, повне, поширене, ускладнене порівняльним зворотом.

Морфологічний аналіз, 13 частин мови:

Багато – числівник, бачив – дієслово, я – займенник, країв – іменник, отчий – прикметник, дім – іменник, з – прийменник, тополею – іменник, мов – сполучник, зіронька – іменник, мені – займенник, світив – дієслово.

Розділові знаки. Між частинами складносурядного речення, поєднаними протиставним сполучником та, ставиться кома. Відділяється комою порівняльний зворот.

(15 балів)

III. Лінгвістичний бліц

Виконайте завдання, дотримуючись чіткості й лаконічності у висловлюваннях.

1. Випишіть слова, що мають однакову кількість звуків і букв : *воюють, щем, єднання, агентство, б'єшся, пам'ять, рельєф, бджілка, симпатія, любов.*

ОРІЄНТОВНА ВІДПОВІДЬ: єднання, б'єшся, пам'ять, рельєф, любов.

5 слів – по 0,4 бала = усього 2 бала.

2. Поставте наголос і з'ясуйте значення омографів: *атлас, луна, ніколи, правило, терен.*

ОРІЄНТОВНА ВІДПОВІДЬ:

Атлас

1) атлас – збірник карт, таблиць, ілюстрацій тощо (*Географічний атлас України*);

2) атлас – блискуча гладенька тканина (*Сукня з білого атласу*).

Луна

1) луна – оптичний прилад (система лінз), що застосовується для розглядання дрібних деталей / збільшувальне скло. *Учень розглядав комаху через лупу.*

2) луна – маленькі часточки рогових клітин і шкірного жиру, що утворюються біля коренів волосся на голові / хворобливе відшарування шкіри на голові (лущення). *У нього з'явилася луна на волоссі.*

Ніколи

1) ніколи – прислівник часу/способу дії – *у жоден час, за жодних обставин, ніколи-ніколи. Я ніколи не забуду цю мить;*

2) ніколи – прислівник зі значенням *немає часу, не маю коли. Мені зараз ніколи говорити – поспішаю.*

Правило

1) правило – усталений припис, норма, закон. *Правила дорожнього руху потрібно знати всім.*

2) правило – інструмент для вирівнювання поверхні (у будівництві, штукатурних роботах). *Будівельник вирівнює стіну правилом.*

Терен

1) терен – кущова рослина з колючками й темними плодами (дика слива). *На узліссі досягає терен.*

2) терен – територія, місцевість, простір, край. *На теренах України розвивається новий вид спорту.*

Примітка. Можна зараховувати й інші прийнятні варіанти.

5 слів – по 0,4 бала = усього 2 бали.

3. Утворіть кличний відмінок від поданих слів: *Віталія, вість, вугляр, дитя, жнець, Івась, маркетолог, Настуся, стрілець, Тимош.*

ОРІЄНТОВНА ВІДПОВІДЬ:

Віталіє, вісте, вугляре, дитя, женче, Івасю, маркетологу, Настусю, стрільче, Тимоше.

10 слів – по 0,2 бала = усього 2 бали.

4. Запишіть числівники словами в потрібному відмінку, зазначивши його в дужках. Виділіть закінчення іменників:

Коштує 1749 (гривня), не вистачило 297 (голос), довіряти 523 (депутат), зустріч із 9874 (виборець), більше ніж 1/3 (бюджет).

ОРІЄНТОВНА ВІДПОВІДЬ: коштує тисяча сімсот сорок дев'ять гривень (Н.в.), не вистачило двохсот дев'яноста семи/сімох голосів (Р.в.), довіряти п'ятистам двадцяти/двадцятьом трьом депутатам (Д.в.), зустріч із дев'ятьма/дев'ятьома тисячами вісьмастами/вісьмомомастами сімдесятьма/сімдесятьома чотирма виборцями (О.в.), більше ніж однієї третьої бюджету (Р. в.).

5 слів – по 0,4 бала = усього 2 бали.

5. Запишіть можливі варіанти етикетних формул вибачення

ОРІЄНТОВНА ВІДПОВІДЬ:

У діловому та офіційному спілкуванні: *Просимо (прошу) вибачити! / Просимо (прошу) вибачити за... Просимо (прошу) вибачення! Хочу перепросити за... Перепрошую... Пробачте... Вибачте, будь ласка. Вибачте. Даруйте.*

У неформальній та дружній атмосфері: *Вибач. Пробач. Даруй. Вибачай. Винен.*

У молодіжному середовищі, неформальному спілкуванні: *Сорі.*

Форма **вибачаюся** не правильна, оскільки постфікс **-ся** показує, що дія звернена на самого мовця.

Наприклад: даруйте, завинив (винуватий). Я хочу (повинен) попросити у Вас вибачення. Дозвольте попросити у Вас вибачення! Я не хотів завдати Вам

прикроців (Вас образити)! Прошу Вас, не ображайтеся. Я завинив перед Вами. Мені дуже прикро (жаль, шкода), що так сталося. Я завдав Вам стільки клопоту (прикроців, турботи, хвилювань, неприємностей)! Я відчуваю свою провину перед Вами.

Примітка. Можна зараховувати й інші прийнятні варіанти.
5 слівформ і більше – по 0,4 бала = 2 бала.

Усього за завдання (10 балів)

IV. Редакторська майстерня

Відредагуйте подані конструкції відповідно до чинних норм сучасної української мови: 1. Композитор Мирослав Скорик почав навчатися музиці в сім років. 2. У кожного члена нашої родини свої обов'язки: я щодня ходжу за хлібом, а брат сортує і виносить сміття. 3. Не можна зраджувати рідним, друзям і Батьківщині. 4. Знущатися над тваринами – гріх. 5. Можновладці відповідь на запит не знаходили півроку. 6. Наша команда випереджала суперників на два очка. 7. Закон прийнято Верховною Радою. 8. Більшість абітурієнтів будуть зараховані до складу студентів університету. 9. Бригада будівельників збудувала трьохповерховий будинок у двохмісячний термін. 10. Я люблю й пишаюся своїм рідним краєм.

ОРІЄНТОВНА ВІДПОВІДЬ:

1. Композитор Мирослав Скорик почав навчатися **музики** в сім років. 2. У кожного члена нашої родини свої обов'язки: я щодня ходжу **по** хліб, а брат сортує і виносить сміття. 3. Не можна зраджувати **рідних, друзів** і Батьківщину. 4. Знущатися з **тварин** – гріх. 5. Можновладці **відповіді** на запит не знаходили **півроку**. 6. Наша команда випереджала суперників на два **очки**. 7. Верховна Рада **прийняла** Закон. 8. Більшість абітурієнтів **буде зарахована** до складу студентів університету. 9. Бригада будівельників збудувала **триповерховий** будинок у **двомісячний** термін. 10. Я люблю свій край і пишаюся ним.

Примітка. Можна зараховувати й інші прийнятні варіанти.
10 помилок – по 0,5 бала за одну виправлену помилку = усього 5 балів.
(5 балів)

Усього з мови – 50 балів